

KATARZYNA MAĆKOWSKA

STATUS WŁADZY WYKONAWCZEJ W PRZEPISACH KONSTITUCYJNYCH STANÓW ZACHODNICH W LATACH 1796-1819

W czasie ostatnich wyborów prezydenckich w Stanach Zjednoczonych można było zwrócić uwagę na zainteresowanie, jakie pojawiło się w przekazach medialnych, a które dotyczyło konstytucyjnego sformułowania terminu tych wyborów oraz faktu organizowanych w ich trakcie elekcji i referendum stanowych czy lokalnych. „Pierwszy wtorek listopada” i owe dodatkowe kartki do wypełnienia wydłużające czas przebywania w urnie wyborczej mają przecież swoją genezę. Rozwiązania te implementowano w aktach kolonialnych oraz w pierwszych konstytucjach stanów założycielskich. Przyjęto je także w kolejnych stanach, które przyłączały się do amerykańskiej, już wówczas federacji. W ramach kontynuacji opracowania zagadnienia statusu stanowych władz ustawodawczych¹ w latach 1796-1820, w tym artykule podejmuję próbę syntetycznego zaprezentowania struktury oraz kompetencji egzekutywy w ich wymiarze normatywnym².

Dr KATARZYNA MAĆKOWSKA – adiunkt Katedry Historii Administracji, Wydział Prawa Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; adres do korespondencji: Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin; e-mail: kzasepa@kul.pl

¹ Zob. K. M a ć k o w s k a, *Władza ustawodawcza w konstytucjach amerykańskich stanów północno-zachodnich w latach 1791-1821*, „Roczniki Nauk Prawnych” 2008, nr 2, s. 113-131.

² Zagadnienie to pozostaje zasadniczo poza obszarem zainteresowań literatury, monumentalne niekiedy opracowania dotyczące historii Stanów Zjednoczonych (choćby Bancrofta, Grahame’a czy Laboulaye’a) w przedmiotowym okresie chronologicznym prezentują przede wszystkim rozwój władzy na szczeblu federalnym. Niemniej koniecznie należy wskazać następujące pozycje: G. B. T i n d a l l, D. E. S h i, *Historia Stanów Zjednoczonych*, Poznań 2002, s. 318-381; R. A. B a r t l e t t, *The New Country. A Social History of the American Frontier, 1776-1890*, London–Oxford–New York 1974, s. 68-69; Z. W i k t o r, *Illinois. Zarys rozwoju*

Z uwagi na to, iż w materiałach źródłowych omawianego okresu dla powstających nowych stanów używano określenia „tereny zachodnie”, pozostaną przy tej terminologii, mimo faktu pojawienia się później zupełnie odmiennego znaczenia owego sformułowania. W niniejszym artykule przedstawione zostaną różnorodne aspekty władzy na podstawie konstytucji następujących stanów: Tennessee (1796 r.), Luizjany (1812 r.), Indiany (1816 r.), Mississippi (1817 r.), Illinois (1818 r.), Alabamy (1819 r.)

I. URZĄD GUBERNATORA

1. WYBORY

Zgodnie z paradygmatem, który ukształtował się po odzyskaniu przez kolonie niepodległości, gubernator, jako zwierzchnik egzekutywy, był organem wybieralnym.

W konstytucji Tennessee wybory gubernatora odbywały się w tym samym czasie, co wybory do zgromadzenia ustawodawczego. Czynne prawo wyborcze przysługiwało tym samym mieszkańcom Tennessee, którym konstytucja przyznawała prawo wyboru członków legislatury. Gubernatorem zostawał kandydat, który uzyskał najwyższą liczbę głosów, przy czym w przypadku, gdy najwyższa liczba głosów przypadła w udziale więcej niż jednej osobie, o zwycięstwie decydowano we wspólnym głosowaniu obu izb ustawodawczych. Opieczętowane wyniki przekazywano przewodniczącemu senatu, który ogłaszał je w obecności większości członków zgromadzenia prawodawczego³.

W tejże konstytucji przewidziano, iż pierwszy gubernator Tennessee będzie sprawował swój urząd do czwartego wtorku września 1797 r., a kadencja

społeczno-politycznego, Wrocław 1994, passim; A. F. Mac Donald, *American State Government and Administration*, New York 1936, s. 20-25; M. A. Jones, *The Limits of Liberty. American History 1607-1980*, Oxford–New York 1983, s. 117-122.

³ Art. 2 § 2 konstytucji Tennessee: „The governor shall be chosen by the electors of the members of the general assembly, at the times and places where they shall respectively vote for the members thereof. The returns of every election for governor shall be sealed up, and transmitted to the seat of government by the returning officers, directed to the speaker of the senate, who shall open and publish them in the presence of a majority of the members of each house of the general assembly. The person having the highest number of votes shall be governor; but if two or more shall be equal and highest in votes, one of them shall be chosen governor by joint ballot of both houses of the general assembly [...]”. Cytaty z konstytucji Tennessee pochodzą z tekstu zamieszczonego na stronie internetowej: www.aoc.state.ky.us

kolejnych zwierzchników egzekutywy będzie się kończyć po upływie dwóch lat i po wyborze następcy, przy czym w ciągu ośmiu lat można było sprawować przedmiotowe funkcje przez trzy kadencje⁴.

Konstytucja Luizjany wybór gubernatora normowała następująco: „Gubernatora wybiera się na okres czterech lat w taki oto sposób, obywatele uprawnieni do głosowania na reprezentantów głosują na gubernatora w czasie oraz miejscu, gdy odbywają się wybory na Reprezentantów i Senatorów. Ich głosy będą przekazane przez osoby przewodniczące wyborom [...] i zaadresowane do przewodniczącego Senatu, a w drugim dniu zgromadzenia ustawodawczego [nowej kadencji – przyp. aut.], członkowie obu izb zbiorą się w Izbie Reprezentantów i niezwłocznie dokonają wyboru gubernatora spośród dwóch kandydatów, którzy uzyskali największą liczbę głosów [...]”⁵. Należy dodać, iż w przypadku, gdy więcej niż dwie osoby otrzymały w głosowaniu powszechnym równą liczbę głosów, bezpośrednich kandydatów wybierała legislatura. W konstytucji zaznaczono ponadto, iż w trakcie czterech lat po upływie kadencji nie można było ubiegać się o reelekcję⁶.

Według konstytucji Indiany wybory te odbywały się w pierwszy poniedziałek sierpnia, w miejscu elekcji członków Izby Reprezentantów. Czynne prawo wyborcze przysługiwało mieszkańcom, których konstytucja uprawniała do głosowania na reprezentantów. Wyniki przekazywano przewodniczącemu izby niższej, który ogłaszał je w obecności całego zgromadzenia prawodawczego. W przypadku, gdy było dwóch lub więcej kandydatów, którzy otrzymali największą liczbę głosów, wyboru prezydenta dokonywały połączone izby legislatury⁷.

⁴ Art. 2 § 4, tamże: „The first governor shall hold his office until the fourth Tuesday of September, 1797 [...]; and forever after the governor shall hold his office for the term of two years, and until another governor shall be elected and qualified; but shall not be eligible more than six years in any term of eight”.

⁵ Art. 3 § 2 konstytucji Luizjany: „The governor shall be elected for the term of four years in the following manner, the citizens entitled to vote for representatives shall vote for a Governor at the time and place of voting for Representatives and Senators. Their votes shall be returned by the persons presiding over the elections [...] addressed to the president of the Senate, and on the second day of the general assembly, the members of the two houses shall meet in the House of Representatives, and immediately after the two candidates who shall have obtained the greatest number of votes, shall be balloted for and the one having a majority of votes shall be governor [...]”. Cytaty z konstytucji Luizjany pochodzą z tekstu zamieszczonego na stronie internetowej: www.wikisource.org. [tłum. K. M.]

⁶ Art. 3 § 3, tamże: „The governor shall be ineligible for the succeeding four years after the expiration of the time for which he shall have been elected”.

⁷ Art. 4 § 2 konstytucji Indiany: „The Governor shall be chosen by the qualified electors,

Kadencja na urządzie gubernatora trwała tu trzy lata, licząc od trzeciego dnia pierwszej sesji zgromadzenia prawodawczego, które zebrało się po wyborach, i przy założeniu, iż w dziewięcioletnim okresie dopuszczalna była jedna reelekcja⁸.

W konstytucji Mississippi przewidziano, iż „najwyższa władza wykonawcza należy do Gubernatora, który będzie wybierany przez uprawnionych wyborców i który będzie sprawował urząd przez dwa lata od swego zaprzysiężenia do czasu prawidłowego wyboru następcy”⁹. Bardziej szczegółowo, w porównaniu z innymi omawianymi aktami konstytucyjnymi, uregulowano tu procedurę ogłaszania wyników wyborów. Najpierw dostarczano je do sekretarza stanu, który przekazywał je na najbliższej sesji legislatury przewodniczącemu izby reprezentantów. Ten w ciągu pierwszego tygodnia obrad upubliczniał je w obecności członków obu izb. Również i w tym przypadku zgromadzeniu prawodawczemu przyznano kompetencję wyboru gubernatora, jeśli nie zdołano tego ostatecznie dokonać w wyborach bezpośrednich¹⁰.

on the first Monday in August, at the places where they shall respectively vote for Representatives. The returns of every election for Governor shall be sealed up and transmitted to the seat of Government, directed to the speaker of the house of Representatives, who shall open and publish them in the presence of both houses of the General assembly. The person having the highest number of votes shall be governor, but if two or more shall be equal, and highest in votes, one of them shall be chosen Governor by the joint vote of the members of both houses”. Cytaty z konstytucji Indiany pochodzą z tekstu zamieszczonego na stronie internetowej: www.in.gov

⁸ Art. 4 § 3, tamże: „The Governor shall hold his office during three years, from and after the third day of the first session of the General assembly, next ensuing his election [...] and shall not be capable of holding it longer than six years in any term of nine years”.

⁹ Art. 4 § 1 konstytucji Mississippi: „The supreme executive power of this State shall be vested in a Governor, who shall be elected by the qualified electors, and shall hold office for two years from the time of his installation, and until his successor be duly qualified”. Cytaty z konstytucji Mississippi pochodzą z tekstu zamieszczonego na stronie internetowej: www.law.mc.edu [tłum. K. M.].

¹⁰ Art. 4 § 2, tamże: „The returns of every election for Governor shall be sealed up and transmitted to the seat of government, directed to the Secretary of State, who shall deliver them to the Speaker of the House of Representatives, at the next ensuing session of General Assembly, during the first week of which session the said speaker shall open and publish them in the presence of both houses of the General Assembly. The person having the highest number of votes shall be Governor; but if two or more shall be equal and highest in votes, one of them shall be chosen Governor by the joint ballot of both houses”.

W identyczny sposób kwestię wyboru gubernatora unormowano w konstytucji Alabamy¹¹. Tutaj dodano jeszcze, iż w okresie sześciu lat dopuszczalny był jeden ponowny wybór tej samej osoby¹².

W konstytucji Illinois czytamy natomiast: „Pierwsze wybory na urząd gubernatora rozpoczną się w trzeci czwartek najbliższego września i będą trwać dwa następne dni; kolejne wybory odbędą się w pierwszy poniedziałek sierpnia, roku naszego Pana 1822. Odtąd na zawsze wybory na urząd gubernatora będą odbywać się co cztery lata, w pierwszy poniedziałek sierpnia. Gubernatora wybierać będą elektorzy głosujący na członków zgromadzenia ogólnego, w takim samym miejscu i w taki sam sposób, w jaki głosują odpowiednio na tych członków”¹³. Wyniki ogłaszał przewodniczący izby reprezentantów, a legislatura również i w tym przypadku decydowała o zwycięstwie w łącznym wotowaniu obu izb, gdy nie rozstrzygnięto tego w głosowaniu powszechnym. Zakazano tu ponadto reelekcji bezpośrednio po zakończonej kadencji¹⁴.

2. KWALIFIKACJE

Konstytucja Tennessee przyznawała bierne prawo wyborcze na urząd gubernatora osobom, które: „[...] miały co najmniej 25 lat, posiadały majątek ziemski o powierzchni [minimum – przyp. aut.] 500 akrów, były obywatelami lub mieszkańcami tego Stanu przez cztery lata poprzedzające wybory, chyba że ich nieobecność wynikała ze służby na rzecz Stanów Zjednoczonych lub

¹¹ W art. 4 § 1, art. 4 § 2; cytaty z konstytucji Alabamy pochodzą z tekstu zamieszczonego na stronie internetowej: www.yale.edu

¹² Art. 4 § 4, tamże: „The Governor shall hold his office for the term of two years [...]; but shall not be eligible for more than four years in every term of six years [...]”.

¹³ Art. 3 § 2 konstytucji Illinois: „The first election of governor shall commence on the third Thursday of September next, and continue for that and the two succeeding days; and the next election shall be held on the first Monday of August, in the year of our Lord 1822. And forever after, elections for governor shall be held once in four years, on the first Monday in August. The governor shall be chosen by the electors of the members of the general assembly, at the same places and in the same manner that they shall respectively vote for the members thereof [...]”. Cytaty z konstytucji Illinois pochodzą z tekstu zamieszczonego na stronie internetowej: www.eiu.edu [tłum. K. M.].

¹⁴ Art. 3 § 3, tamże: „[...] but shall not be eligible for more than four years in any term of eight years [...]”.

tego Stanu”¹⁵. Co więcej, teźe oraz kaźdej innej funkcji publicznej w tym stanie nie mogła pełnić osoba, „która zaprzecza wierze w Boga oraz w odwieczny stan łaski lub kary”¹⁶.

W Luizjanie obowiązywały następujące wymogi dla kandydatów na urząd gubernatora: ukończenie co najmniej 35 lat; posiadanie obywatelstwa Stanów Zjednoczonych; zamieszkiwanie w Luizjanie przez co najmniej 6 lat przed wyborami; posiadanie prawa własności do nieruchomości, która zgodnie z wykazami podatkowymi była warta pięć tysięcy dolarów¹⁷. W sferze *incompatibilitas* zastrzeżono, iż „żaden członek Kongresu, ani osoba sprawująca urząd federalny, ani minister jakiegokolwiek społeczności religijnej, nie jest uprawniony do zasiadania na urzędzie Gubernatora”¹⁸.

W konstytucji Indiany przewidziano jeszcze inne przesłanki biernego prawa wyborczego w omawianym zakresie: „[Kandydat] musi mieć co najmniej 30 lat, być obywatelem Stanów Zjednoczonych przez dziesięć lat, zamieszkiwać w Stanie przez pięć lat poprzedzających wybory; chyba że był nieobecny wskutek pełnionej służby na rzecz Stanu lub Stanów Zjednoczonych; zakładając, że nie dyskwalifikuje to żadnej osoby od pełnienia funkcji gubernatora, która jest obywatelem Stanów Zjednoczonych i która mieszkała na terytorium Indiany przez dwa lata poprzedzające uchwalenie niniejszej Konstytucji”¹⁹. Należy dodać, iż członkowie Kongresu oraz inne osoby sprawujące władzę

¹⁵ Art. 2 § 3 konstytucji Tennessee: „He shall be at least twenty-five years of age, and possess a freehold estate of five hundred acres of land, and have been a citizen or inhabitant of this State four years next before his election, unless he shall have been absent on the public business of the United States or of this State” [tłum. K. M.].

¹⁶ Art. 8 § 2, tamże: „No person who denies the being of God, or a future state of reward or punishment, shall hold any office in the civil department” [tłum. K. M.].

¹⁷ Art. 3 § 4 konstytucji Luizjany: „He shall be at least thirty five years of age, and a citizen of the United States, and have been an inhabitant of this state at least six years preceding his election, and shall hold in his own right a landed estate of five thousand dollars value, agreeable to the tax list”.

¹⁸ Art. 3 § 6, tamże: „No member of Congress, or person holding any office under the United States, or minister of any religious society, shall be eligible to the office of Governor” [tłum. K. M.].

¹⁹ Art. 4 § 4 konstytucji Indiany: „He shall be at east thirty years of age, and shall have been a citizen of the United States for ten years, and have resided in the State five years next preceding his election; unless he shall have been absent on the business of the State, or of the United States; provided that this shall not disqualify any person from the office of Governor, who shall be a citizen of the United States, and shall have resided in the Indiana Territory two years next preceding the adoption of this Constitution” [tłum. K. M.].

publiczną na szczeblu federalnym lub stanowym nie mogły łączyć tych funkcji z funkcjami gubernatora albo jego zastępcy²⁰.

W Mississippi natomiast gubernator musiał mieć co najmniej 30 lat, być obywatelem Stanów Zjednoczonych przez dwadzieścia lat i zamieszkiwać w tym stanie przez minimum pięć lat poprzedzających wybory oraz posiadać tytuł własności do majątku ziemskiego o powierzchni 600 akrów lub oszacowanych na dwa tysiące dolarów w chwili, gdy odbywały się wybory, i rok wcześniej²¹. Podobnie jak w Tennessee, tak i tutaj obowiązywał zakaz sprawowania jakiegokolwiek funkcji publicznej przez ateistów²².

Na tym tle niewątpliwie bardziej łagodne przesłanki sformułowano w konstytucji Illinois: „[Kandydat] musi mieć co najmniej 30 lat, być obywatelem Stanów Zjednoczonych przez trzydzieści lat; z których dwa lata poprzedzające wybory musi zamieszkiwać w granicach tego stanu”²³ oraz Alabamy: „Gubernator musi mieć co najmniej 30 lat, być obywatelem Stanów Zjednoczonych i zamieszkiwać stan przez co najmniej cztery lata poprzedzające wybory”²⁴. Jak widać, były to jedyne z prezentowanych stanów, w których zniesiono cenzus majątkowy.

Należy zaznaczyć, iż wszystkie konstytucje zawierały tak samo sformułowany zapis o zarobkach, do których uprawniony był zwierzchnik egzekutywy. „Będzie on, w ustalonych terminach, otrzymywał wynagrodzenie za swą służbę, które nie będzie ani zwiększane, ani zmniejszane w trakcie kadencji, na którą został on wybrany”²⁵.

²⁰ Art. 4 § 5, tamże: „No member of Congress, or person holding any office under the United States, or this State, shall exercise the office of Governor, or Lieutenant Governor”.

²¹ Art. 4 § 3 konstytucji Mississippi: „The Governor shall be at east thirty years of age, shall have been a citizen of the United States for twenty years, shall have resided in this State at least five years next preceding the day of election, and shall be seized, in his own right, of a freehold estate of six hundred acres of land, or of real estate of the value of 2 thousand dollars, at the time of his election and twelve months previous thereto”.

²² Art. 6 § 6, tamże: „No person who denies the being of God, or a future state of reward or punishment, shall hold any office in the civil department”.

²³ Art. 3 § 3 konstytucji Illinois: „[...] He shall be at least 30 years of age, and have been a citizen of the United States for thirty years; two years which next preceding his election he shall have resided within the limits of this state” [tłum. K. M.].

²⁴ Art. 4 § 4 konstytucji Alabamy: „[...] he shall be at least thirty years of age, shall be a native citizen of the United States, and shall have resided in this state at least for years next preceding the day of his election” [tłum. K. M.].

²⁵ Art. 2 § 7 konstytucji Tennessee, art. 3 § 7 konstytucji Luizjany, art. 4 § 6 konstytucji Indiany, art. 4 § 4 konstytucji Mississippi, art. 3 § 6 konstytucji Illinois, art. 4 § 5 konstytucji Alabamy: „He shall, at stated times, receive a compensation [*salary* w konstytucji Illinois

Warto również nadmienić, iż w najwyższej ustawie Tennessee przewidziano, że do 1804 r. wynagrodzenie gubernatora nie może przewyższać 750 dolarów rocznie²⁶. W Indianie z kolei do 1819 r. – 1000 dolarów²⁷.

3. KOMPETENCJE

Uprawnienia i obowiązki zwierzchnika egzekutywy były niemal identyczne we wszystkich przedstawianych konstytucjach. Obejmowały one:

– Zwierzchnictwo nad siłami zbrojnymi oraz nad marynarką danego stanu, chyba że wezwano je do służby na rzecz Stanów Zjednoczonych²⁸, przy czym w dwóch ustawach zasadniczych wyraźnie zastrzeżono, iż nie przysługuje mu prawo sprawowania osobistego dowództwa na polu walki, jeśli zgromadzenie ogólne nie wyda odmiennej rezolucji²⁹;

– Prawo łagodzenia wyroków sądowych oraz łaski, z wyjątkiem spraw wszczętych w trybie impeachmentu³⁰, oprócz tego do znoszenia kary grzywny i konfiskaty majątku³¹. W Luizjanie uprawnienie to gubernator mógł realizować za zgodą stanowego Senatu³². Najszerzej ową materię uregulowano w konstytucjach Mississippi oraz Alabamy: „We wszelkich sprawach zagrożonych karą³³, z wyjątkiem zdrady oraz impeachmentu, ma [gubernator – K. M.] prawo łagodzenia wyroków i łaski, znoszenia grzywien i konfiskaty

– K. M.] for this services, which shall not be increased or diminished during the period for which he shall have been elected” [tłum. K. M.].

²⁶ Art. 1 § 20 konstytucji Tennessee: „[...] the governor not more than seven hundred and fifty dollars [...]”.

²⁷ Art. 11 § 16 konstytucji Indiany: „[...] the governor one thousand dollars [...]”.

²⁸ Art. 2 § 5 konstytucji Tennessee, art. 4 § 5 konstytucji Mississippi, art. 3 § 10 konstytucji Illinois, art. 4 § 6 konstytucji Alabamy: „He shall be commander-in-chief of the army and of the navy of this state, and of the militia, except when they shall be called into the service of the United States”.

²⁹ Art. 3 § 8 konstytucji Luizjany, art. 4 § 7 konstytucji Indiany, „[...] but he shall not command personally in the field, unless he shall be advised so to do by a resolution of the general assembly”.

³⁰ Art. 2 § 6 konstytucji Tennessee, art. 3 § 5 konstytucji Illinois: „He shall have power to grant reprieves and pardons after conviction, except in cases of impeachment”.

³¹ Art. 4 § 10 konstytucji Indiany: „He shall have power to remit fines and forfeitures [...]”.

³² Art. 3 § 11 konstytucji Luizjany: „[...] with the approbation of the Senate”.

³³ W moim przekonaniu tak należy przetłumaczyć zwrot „in all criminal and penal cases”; przymiotnik „penal” (według Black’s Law Dictionary) ma bowiem szersze znaczenie – obejmuje również odpowiedzialność prywatnoprawną z tytułu czynów niedozwolonych.

majątku, podług zasad i regulacji, jakie wskazuje prawo. W sprawach zbrodni ma prawo, za radą i zgodą Senatu, łagodzenia wyroków i łaski; może też, gdy Senat nie obraduje, opóźnić wykonanie wyroku do końca następnej sesji Zgromadzenia Ogólnego”³⁴.

– Dzierżenia i oficjalnego używania pieczęci stanu³⁵. W konstytucjach Luizjany oraz Illinois znajdujemy odniesienie do tejże kompetencji dopiero w przepisach końcowych: „Gubernator będzie używał swej prywatnej pieczęci, do czasu wydania pieczęci stanowej”³⁶.

– Żądania na piśmie informacji od organów władzy wykonawczej w odniesieniu do każdej materii związanej z pełnionymi przez nich obowiązkami³⁷.

– Zwoływania w nadzwyczajnych okolicznościach i w formie tzw. proklamacji obrad legislacyjny³⁸. W większości omawianych konstytucji przesłanki do skorzystania z takiego uprawnienia sformułowano następująco: „[gubernator – K. M.] może w nadzwyczajnych okolicznościach zwołać obrady Zgromadzenia Ogólnego [...], lub w innym miejscu, jeśli będzie to konieczne wskutek ich ostatniego odroczenia, zagrożenia wynikającego z działań wroga lub wewnętrznych zakłóceń, a w przypadku nieporozumień pomiędzy obiema izbami w odniesieniu do terminu odroczenia, odroczy je tak, jak uzna to za stosowne, ale nie dłużej niż do czasu zwołania najbliższej corocznej sesji [w Luizjanie nie dłużej niż 4 miesiące – K. M.]”³⁹.

³⁴ Odpowiednio w art. 4 § 10 oraz art. 4 § 11: „In all criminal and penal cases, except in those of treason and impeachment, he shall have power to grant reprieves and pardons, and remit fines and forfeitures, under such rule and regulation as shall be prescribed by law. In cases of treason, he shall have power, by and with advice and consent of the Senate, to grant reprieves and pardons; and he may, in the recess of the Senate, respite the sentence until the end of the next session of the General Assembly”.

³⁵ Art. 2 § 15 konstytucji Tennessee, art. 4 § 26 konstytucji Indiany, art. 4 § 12 konstytucji Missisipi, art. 4 § 12 konstytucji Alabamy: „There shall be a seal of this State, which shall be kept by the Governor and used by him officially [...]”.

³⁶ Odpowiednio w § 5 oraz § 6: „The Governor of this state shall make use of his private seal, until a state seal be procured [provided]” [tłum. K. M.]

³⁷ Art. 2 § 8 konstytucji Tennessee, art. 3 § 12 konstytucji Luizjany, art. 4 § 11 konstytucji Indiany, art. 4 § 6 konstytucji Missisipi, art. 3 § 7 konstytucji Illinois, art. 4 § 7 konstytucji Alabamy: „He may require information, in writing, from the officers in the executive department, upon any subject relating to the duties of their respective offices”.

³⁸ Art. 2 § 7 konstytucji Tennessee, art. 3 § 9 konstytucji Illinois: „He may, on extraordinary occasions, convene the general assembly by proclamation [...]”.

³⁹ Art. 3 § 14 konstytucji Luizjany, art. 4 § 13 konstytucji Indiany, art. 4 § 7 konstytucji Missisipi, art. 4 § 8 konstytucji Alabamy: „[...] or at different place, if that shall have become, since their last adjournment, dangerous from an enemy, or from contagious disorders;

– Prawo uzupełniania w czasie przerw w obradach zgromadzenia prawodawczego wakatów na urządach, których obsadę konstytucje powierzały właśnie temu zgromadzeniu. Gubernator mógł wówczas ustanowić tymczasową komisję do momentu zwołania sesji legislatury⁴⁰.

– Prawo podpisywania ustaw oraz weta zawieszającego. Jeśli gubernator nie podpisał projektu, stawał się on obowiązującym prawem dopiero po przegłosowaniu go oddzielnie w obu izbach (poczynając od tej, która wystąpiła z inicjatywą ustawodawczą) większością 2/3⁴¹ ogólnej liczby posłów bądź senatorów. Ponadto jeżeli projekt nie został zwrócony przez gubernatora po upływie określonego terminu⁴², stawał się obowiązujący, mimo braku podpisu zwierzchnika egzekutywy⁴³. Według konstytucji Illinois, kompetencja ta należała do specjalnej rady złożonej z gubernatora i co najmniej połowy składu Sądu Najwyższego, która w celu opiniowania i ewentualnego wetowania projektów gromadziła się „od czasu do czasu” w trakcie trwania sesji legislatury (także i w tym przypadku obie izby mogły przegłosować weto większością głosów)⁴⁴. W Tennessee z kolei w ogóle nie przyznano guber-

and in case of disagreement between the two houses with respect to the time of adjournment, he may adjourn them to such time as he shall think proper, not beyond the day of the next annual meeting of the General Assembly” [tłum. K. M.]

⁴⁰ Art. 2 § 14 konstytucji Tennessee, art. 3 § 10 konstytucji Luizjany, art. 4 § 9 konstytucji Indiany, art. 4 § 13 konstytucji Mississippi, art. 3 § 8 konstytucji Illinois, art. 4 § 15 konstytucji Alabamy (fragmenty te różniły się leksykalnie w poszczególnych aktach prawnych; podaję tu jako przykład części konstytucji Tennessee oraz Illinois), „When an officer, the right of whose appointment is by this constitution vested in the general assembly, shall, during the recess, die, or his office by other means become vacant, the governor shall have power to fill up such vacancy by granting a temporary commission, which shall expire at the end of the next session of the legislature”.

⁴¹ Zwykłą większością głosów w Alabamie.

⁴² Licząc od dnia przedstawienia projektu gubernatorowi – 10 dni w Luizjanie, 6 dni w Mississippi oraz 5 dni w Indianie i Alabamie.

⁴³ Art. 3 § 20 konstytucji Luizjany, art. 4 § 22 konstytucji Indiany, art. 4 § 15 konstytucji Mississippi, art. 4 § 16 konstytucji Alabamy: „Every bill which shall have passed both house shall be presented to the governor, if he approve, he shall sign it, if not he shall return it to the house in which it shall have originated, who shall enter the objections at large [...], and proceed to reconsider it – if after such reconsideration, two-thirds of all the members elected to that house, shall agree to pass the bill, it shall be sent, to the other house, by which it shall likewise be reconsidered and if approved by two third of all the members elected to that house, it shall be a law; [...] if any bill shall not be returned by the governor within [...] days (Sundays excepted) after it shall have been presented to him, it shall be a law in like manner as if he had signed it [...]”.

⁴⁴ Art. 3 § 19: „The governor for the time being, and the judges of the supreme court or a major part of them, together with the governor, shall be and are hereby constituted a council

natorowi takiego uprawnienia, tu bowiem każdy projekt, zanim został uchwalony, musiał być podpisany przez przewodniczących obu izb legislatywy⁴⁵.

– W konstytucjach Indiany oraz Illinois uregulowano prawo do powołania i kontrolowania urzędników na wniosek i za zgodą Senatu (w tym sekretarza stanu – Illinois)⁴⁶, przy czym w konstytucji Luizjany uprawnienie to dotyczyło również sędziów i szeryfów⁴⁷; w pozostałych konstytucjach urzędy te obsadzano w drodze wyborów powszechnych lub przez legislatywę.

– Obowiązek czuwania nad prawidłowym egzekwowaniem prawa⁴⁸ (oprócz Illinois).

– We wszystkich opisywanych ustawach zasadniczych gubernator został zobligowany do tego, aby „od czasu do czasu informować zgromadzenie prawodawcze o sytuacji rządu i polecać do rozważenia przez nie podjęcia takich środków, które uważa on za niezbędne”⁴⁹.

Warto dodać, iż kompetencje gubernatora w Luizjanie poszerzono o jeszcze jeden obowiązek: „[...] odwiedzać różne hrabstwa, przynajmniej raz na dwa lata, aby być poinformowanym o stanie służb porządkowych i ogólnej kondycji danego hrabstwa”⁵⁰. W sytuacji, gdy gubernator był nieobecny, zrezygnował, został usunięty z urzędu, poddany procedurze impeachmentu lub gdy zmarł, do czasu wyboru następnego gubernatora powyższe funkcje spra-

to revise all bills about to be passed into laws by the general assembly; and for that purpose shall assemble themselves from time to time when the general assembly shall be convened [...]”.

⁴⁵ Art. 1 § 15: „Every bill shall [...] be signed by the respective speakers, before it becomes a law”.

⁴⁶ Odpowiednio w art. 4 § 8 oraz art. 3 § 22: „He shall nominate, and, by and with consent of the senate, appoint and commission all officers, the appointment of which is otherwise directed by this constitution [...]”.

⁴⁷ Art. 3 § 9: „He shall nominate [...] Judges, Sheriffs and all other Officers [...]”.

⁴⁸ Art. 2 § 10 konstytucji Tennessee, art. 3 § 15 konstytucji Luizjany, art. 4 § 14 konstytucji Indiany, art. 4 § 9 konstytucji Mississippi, art. 4 § 10 konstytucji Alabamy: „He shall take care that the laws shall be faithfully executed”.

⁴⁹ Art. 2 § 11 konstytucji Tennessee, art. 3 § 13 konstytucji Luizjany, art. 4 § 12 konstytucji Indiany, art. 4 § 8 konstytucji Mississippi, art. 3 § 4 konstytucji Illinois, art. 4 § 9 konstytucji Alabamy: „He shall, from time to time, give to the general assembly information of the state of the government, and recommend to their consideration such measures as he shall judge expedient” [tłum. K. M.].

⁵⁰ Art. 3 § 16: „It shall be his duty to visit the different counties at least once in every years, to inform himself of the state of the militia and the general condition of the country” [tłum. K. M.].

wował wicegubernator (Indiana, Mississippi, Illinois) albo przewodniczący senatu (Tennessee, Luizjana, Alabama).

II. INNI URZĘDNICY

1. WICEGUBERNATOR

Podobnie jak w odniesieniu do innych organów władzy, tak i w materii struktury oraz statusu pozostałych urzędników znajdujemy wiele podobieństw do regulacji przyjętych w pierwszych konstytucjach stanów założycielskich. Generalnie rzecz ujmując, w mniejszym jednak stopniu rozróżniano wówczas pomiędzy zadaniami o charakterze administracyjnym a sądowymi. W tym zatem aspekcie model zaadaptowany w prezentowanych ustawach zasadniczych bliższy był nowożytnym rozwiązaniom europejskim. Z drugiej wszakże strony odnajdujemy w nich odmienne od tradycji kolonialnych i niepodległościowych rozdzielenie funkcji ustawodawczych i wykonawczych. Jak już zostało wspomniane, w trzech stanach, gubernatora, który z różnych powodów nie mógł sprawować powierzonej mu władzy, zastępował przewodniczący izby wyższej. To rozwiązanie jest również współcześnie przyjmowane w wielu systemach konstytucyjnych. Niemniej w trzech pozostałych stanach wprowadzono urząd wicegubernatora (*lieutenant-governor*), który *ex officio* pełnił rolę przewodniczącego senatu. W owych konstytucjach nie ma mowy o tym, iż jest to organ doradczy gubernatora, nie uregulowano też jego konkretnych funkcji. Z ogółu przepisów konstytucyjnych można wnioskować, iż w trakcie sesji zgromadzenia ustawodawczego administrował on obradami izby wyższej, a w przerwach wspomagał swą działalnością egzekutywę⁵¹.

W konstytucjach Indiany, Illinois oraz Mississippi w sposób identyczny przyjęto, iż „[...] wicegubernator będzie wybierany podczas wyborów na urząd gubernatora w taki sam sposób, pozostanie na urzędzie na taki sam okres i będzie miał takie same kwalifikacje. W wyborach na urzędy gubernatora oraz wicegubernatora wyborcy zaznaczą, na kogo głosują jako na gubernatora, a na kogo jako na zastępcę gubernatora”⁵².

⁵¹ Niewątpliwie warto na podstawie innych niż konstytucje materiałów źródłowych opracować praktyczny wymiar takiego rozwiązania.

⁵² Odpowiednio art. 4 § 15, art. 3 § 13, art. 4 § 18 konstytucji Mississippi: „A lieutenant-governor shall be chosen at every election for governor, in the same manner, continue in office

Trzeba jeszcze dodać, iż w omawianych konstytucjach w różnorodny sposób rozwiązano problem ewentualnej niedyspozycji wicegubernatora i/lub przewodniczącego senatu, gdy przejęli oni zwierzchnictwo nad egzekutywą w przypadku niezdolności do sprawowania władzy przez gubernatora. W Indianie oraz Mississipi trzecim w kolejności „zastępcą” był tymczasowy prezydent (*president pro tempore*), wybierany przez senat spośród swoich członków już wtedy, gdy wicegubernator przechodził do służby w zakresie władzy wykonawczej⁵³. Mechanizm ów funkcjonował także na mocy konstytucji Illinois, tyle że nie użyto tu specjalnego określenia dla nowego przewodniczącego senatu⁵⁴. W konstytucji Alabamy zaś, w przypadku zaistnienia powyższych okoliczności, na czele władzy wykonawczej do momentu wyboru nowego gubernatora stawał przewodniczący Izby Reprezentantów⁵⁵. Konstytucje Tennessee oraz Luizjany natomiast przemilczały tę kwestię.

2. SEKRETARZ ORAZ SKARBNIK STANU

Istotną rolę powierzono w opisywanych przepisach konstytucyjnych sekretarzowi stanu. Widoczne są pewne różnice w sposobie jego powoływania. W Tennessee wybierała go na okres czterech lat i kontrolowała – zgodnie z domniemaniem uprawnienia do powoływania urzędników w braku przepisów odmiennych – władza ustawodawcza⁵⁶. Konstytucja tego stanu

for the same time, and possess the same qualification. In voting for governor and lieutenant – governor, the electors shall distinguish whom they vote for as governor, and whom as lieutenant – governor” [tłum. K. M.].

⁵³ Odpowiednio art. 4 § 18 oraz art. 4 § 21: „Whenever the Government shall be administered by the lieutenant-governor, or he shall be unable to attend as president of the senate, the senate shall elect one of their own members as president for that occasion. And if during the vacancy of the office of Governor, the lieutenant-governor shall be impeached, removed from office, refuse to qualify, resign, die, or be absent from the State, the president of the senate pro tempore shall in like manner administer the Government, until he shall be superseded by a Governor or lieutenant-governor”.

⁵⁴ Art. 3 § 15: „Whenever the Government shall be administered by the lieutenant-governor, or he shall be unable to attend as speaker of the senate, the senators shall elect one of their own members as speaker for that occasion [...]”.

⁵⁵ Art. 4 § 19: „If, during the vacancy of the office of Governor, the President of the Senate shall be impeached, removed from office [...], the Speaker of the House of Representatives shall, in like manner, administer the government”.

⁵⁶ Art. 2 § 17 konstytucji Tennessee: „A secretary of this state shall be appointed and commissioned during the term of four years [...]”.

nie wskazywała wszakże na konkretną procedurę wyłaniania sekretarza ani na krąg i kwalifikacje osób zdolnych do kandydowania na ów urząd.

Podobny zapis zastosowano w konstytucji Luizjany, choć tu termin sprawowania urzędu przez sekretarza związane z czasem trwania kadencji gubernatora, co również sprowadzało się do czteroletniego okresu⁵⁷, konstytucja Mississippi zaś wprowadziła w tym przypadku dwuletnią kadencję⁵⁸. Odpowiedni przepis w konstytucji Indiany był następujący: „Sekretarz stanu będzie wybierany we wspólnym głosowaniu obu izb Zgromadzenia Ogólnego i będzie on nadzorowany przez gubernatora, na cztery lata albo dotąd aż nowy sekretarz zostanie wybrany i umocowany [...]”⁵⁹, w konstytucji Alabamy z kolei: „Ustanowi się sekretarza stanu wybieranego we wspólnym głosowaniu obu izb Zgromadzenia Ogólnego, który pozostanie na urzędzie w okresie dwóch lat [...]”⁶⁰.

Inaczej sferę tę uregulowano w konstytucji Illinois, wedle której: „gubernator nominuje, a za radą i zgodą senatu powołuje sekretarza stanu [...]”⁶¹. Nie określono tu czasu kadencji.

Na podstawie dalszych fragmentów przytoczonych przepisów można wskazać następujące kompetencje owego organu: prowadzenie rejestru oficjalnych dokumentów wydawanych przez gubernatora; w razie konieczności przedkładanie ich oraz innych dokumentów, protokołów i rachunków zgromadzeniu prawodawczemu; wykonywanie innych obowiązków na podstawie przepisów odrębnych.

Oprócz sekretarza na czele administracji stanowej stał skarbnik (ewentualnie skarbnicy), którego w Tennessee oraz Illinois legislatura wybierała na dwa lata⁶², w Luizjanie⁶³, Mississippi oraz Alabamie na rok⁶⁴,

⁵⁷ W art. 3 § 19: „A secretary of state shall be appointed and commissioned during the term for which the governor shall have been elected [...]”.

⁵⁸ W art. 4 § 14: „A secretary of state shall be appointed, who shall continue in office during the term of two years”.

⁵⁹ Art. 4 § 21: „A secretary of state shall be chosen by the joint ballot of both houses of the General Assembly, and be commissioned by the Governor for four years, or until a new secretary be chosen and qualified [...]” [tłum. K. M.].

⁶⁰ Art. 4 § 14: „There shall be a secretary of state appointed by joint vote of both Houses of the General Assembly, who shall continue in office during the term of two years [...]” [tłum. wł.].

⁶¹ Art. 3 § 20: „The governor shall nominate, and by and with the advice and consent of the senate, appoint a secretary of state [...]” [tłum. K. M.].

⁶² Odpowiednia w art. 6 § 2 i w art. 3 § 21: „There shall be a treasurer or treasurers appointed for the State, who shall hold his or their Office for two years”. „The state treasurer

a w Indianie na trzy lata⁶⁵. Warto dodać, że w tych samych przepisach – w przypadku trzech ostatnich konstytucji – była również mowa o kontrolerze finansów (*auditor, auditor of public accounts, controller of public accounts*), a w konstytucjach Luizjany i Illinois – o tzw. drukarzach (*printers*). Nie uwzględniono jednakże katalogu ich kompetencji.

3. URZĘDY LOKALNE

Poza powyższym, wszystkie prezentowane konstytucje zawierały przepisy regulujące strukturę urzędów lokalnych. Według konstytucji Tennessee: „Będą powoływani dla każdego hrabstwa, przez sąd hrabstwa, jeden szeryf, jeden koroner, jeden syndyk oraz odpowiednia liczba konstabli, którzy pozostaną na urzędzie przez dwa lata. Mają też prawo do powoływania jednego urzędnika rejestracyjnego i strażnika, pozostających na urzędzie dożywotnio. Szeryf i koroner podlegają nadzorowi gubernatora”⁶⁶.

Zgodnie z konstytucją Indiany: „Będą wybierani dla każdego hrabstwa, przez uprawnionych do tego wyborców, jeden szeryf i jeden koroner, w czasie i miejscu wyborów na członków Zgromadzenia Ogólnego. Będą sprawować swój urząd przez dwa lata i do czasu wybrania i umocowania następców; zakładając, iż nikt nie może sprawować urzędu szeryfa dłużej niż cztery lata w okresie lat sześciu”⁶⁷ oraz „będzie wybierany dla każdego hrabstwa kronikarz, który pozostanie na urzędzie przez okres siedmiu lat, jeśli będzie tak

[...] for the state shall be appointed biennially [...].”

⁶³ W tym przypadku przedmiotową regulację ujęto w rozdziale poświęconym władzy sądowniczej.

⁶⁴ Odpowiednio w art. 4 § 9, w art. 4 § 25 oraz w art. 4 § 23: „A state treasurer shall be annually elected [...]”.

⁶⁵ Art. 4 § 24: „There shall be elected a Treasurer [...] who shall hold their office three years [...]”.

⁶⁶ Art. 6 § 1: „There shall be appointed in each county, by the county court, one sheriff, one coroner, one trustee, and a sufficient number of constables, who shall hold their offices for two years. They shall also have power to appoint one register and ranger for the county, who shall hold their offices during good behavior. The sheriff and coroner shall be commissioned by the governor” [tłum. K. M.]

⁶⁷ Art. 4 § 25: „There shall be elected, in each County, by the qualified electors thereof, one Sheriff, and one Coroner, at the Times and places of holding elections for members of the General Assembly. They shall continue in office of two years, and until successors shall be chosen and duly qualified; provided, that no person shall be eligible to the office of sheriff more than four years in any term of six years”.

długo sprawował go odpowiednio; zakładając, że nic, co jest tu zawarte, nie zabroni urzędnikom sądów obwodowych pozostawania na urzędzie kronikarza”⁶⁸.

W konstytucji Mississippi ustalono, że: „Szeryf i jeden lub więcej koronerów będą wybierani dla każdego hrabstwa przez uprawnionych do tego wyborców, i będą pozostawać na swych urządach przez dwa lata, chyba że zostaną wcześniej usunięci”⁶⁹. Konstytucja Illinois stanowi: „Będą wybierani dla każdego i w każdym hrabstwie tego stanu, przez tych, którzy są uprawnieni do głosowania, na członków zgromadzenia ogólnego, i w tym samym czasie i miejscu, gdzie wybory na tych członków się odbywają, jeden szeryf i jeden koroner, których wybór będzie podlegał takim zasadom i regulacjom, jakie zostaną przewidziane w przepisach odrębnych. Szeryfowie i koronerzy, gdy zostaną wybrani, pozostaną na urzędzie przez dwa lata, pod sankcją usunięcia lub dyskwalifikacji oraz innych zasad i regulacji, jakie mogą od czasu do czasu, być ustanowione odrębnymi przepisami”⁷⁰ oraz „Będą wybierani dla każdego hrabstwa trzej komisarze w celu załatwiania wszystkich spraw handlowych w danym hrabstwie, których czas służby, prawa i obowiązki będą regulowane i definiowane przez prawo”⁷¹.

Według konstytucji Alabamy: „Szeryf będzie wybierany dla każdego hrabstwa przez uprawnionych do tego wyborców; pozostanie on na urzędzie przez okres trzech lat, chyba że zostanie wcześniej usunięty, i nie będzie mógł służyć ani jako przełożony [w znaczeniu istotnej funkcji publicznej – K. M.], ani jako deputowany przez kolejne trzy lata. Jeśli zdarzy się wakat przed

⁶⁸ Art. 11 § 7: „There shall be elected in each county a Recorder, who shall hold his office during the term of seven years, if he shall so long behave well; provided, that nothing herein contained shall prevent the clerks of the circuit courts from holding the office of recorder” [tłum. K. M.].

⁶⁹ Art. 4 § 24: „A sheriff, and one or more coroners, shall be elected in each county by the qualified electors thereof, who shall hold their offices for two years unless sooner removed” [tłum. K. M.].

⁷⁰ Art. 3 § 11: „There shall be elected in each and every county in the said state, by those who are qualified to vote for members of the general assembly, and at the same time and places where the election for such members shall be held, one sheriff and one coroner, whose election shall be subject to such rules and regulations as shall be prescribed by law. The said sheriffs and coroners respectively, when elected, shall continue in office two years, be subject to removal and disqualification, and such other rules and regulations as may be, from time to time, prescribed by law” [tłum. K. M.].

⁷¹ Przepisy uzupełniające, § 4: „There shall be elected in each county, three county commissioners for the purpose of transacting all county business, whose time of service, power and duties shall be regulated and defined by law” [tłum. K. M.].

wyborami, uzupełni go gubernator, i tak jak w innych przypadkach, osoba tak powołana pozostanie na urzędzie do najbliższych wyborów powszechnych, kiedy taki wakat uzupełnią uprawnieni wyborcy, a szeryf tak wybrany pozostanie na urzędzie przez trzy lata”⁷².

Bardziej szczegółowych rozwiązań w zakresie struktury władzy lokalnej zabrakło w konstytucji Luizjany. Uregulowano w niej jedynie, iż urzędnicy na szczeblu okręgów oraz hrabstw muszą mieszkać w granicach tych jednostek, a miejsce ich siedzib jest wskazywane w odpowiednich przepisach⁷³. Specjalny status przyznano tu ponadto lokalności Nowego Orleanu: „Mieszkańcy miasta Nowy Orlean mają prawo powoływania niektórych urzędników publicznych potrzebnych dla administracji i policji tego miasta, zgodnie ze sposobem wyboru, jaki wskaże Legislatura; zakładając, że burmistrz oraz kronikarz nie mogą zasiadać w zgromadzeniu ogólnym”⁷⁴. Cenzus domicylu – rocznego – na obszarze hrabstwa, w którym dany urzędnik miał pełnić swoje funkcje, przewidziano również w Indianie⁷⁵.

III. IMPEACHMENT

Przesłanki i procedura pociągania do odpowiedzialności gubernatora oraz innych urzędników (*civil offices*) sformułowano w omawianych konstytucjach w sposób niemal identyczny. Podstawę do wszczęcia owego postępowania sta-

⁷² Art. 4 § 24: „A sheriff shall be elected in each county by the qualified electors thereof, who shall hold his office for the term of three years, unless sooner removed, and who shall not be eligible to serve either as principal or deputy for the three succeeding three years. Should a vacancy occur subsequent to an election, it shall be filled by the governor, as in other cases, and the person so appointed shall continue in office until the next general election, when such vacancy shall be filled by the qualified electors, and the sheriff then elected shall continue in office for three years” [tłum. K. M.].

⁷³ Art. 6 § 7: „[...] and all district or county officers within their respective districts or counties, and shall keep their respective offices at such places therein as may be required by law”.

⁷⁴ Art. 6 § 23: „The citizens of the town of New Orleans shall have the right of appointing the several public officers necessary for the administration and the police of the said city, pursuant to the mode of election which shall be prescribed by the Legislature; provided that the mayor and recorder be ineligible to a seat in the general assembly” [tłum. K. M.].

⁷⁵ Art. 11 § 14 konstytucji Indiany: „No person shall be appointed as a county officer, within any county, who shall not have been a citizen and an inhabitant therein one year next preceding his appointment [...]”.

nowiło każde wykroczenie (*misdemeanor*)⁷⁶, a konstytucja Indiany dodawała jeszcze popełnienie zdrady, korupcję oraz cięższe przestępstwa⁷⁷. Prawo postawienia urzędnika w stan oskarżenia należało wyłącznie do izb reprezentantów⁷⁸. Sąd odbywał się natomiast przed Senatem, a senatorowie zasiadali wówczas pod przysięgą lub przyrzeczeniem. Według cytowanych przepisów skazanie mogło nastąpić większością 2/3 ustawowej liczby senatorów (Tennessee), obecnej liczby senatorów, przy czym kworum nie zostało uregulowane (Luizjana, Mississippi, Alabama) albo zwykłą większością obecnych senatorów (bez podania kworum – Illinois) oraz zwykłą większością ich ustawowego składu (Indiana). Określono tu także konsekwencje skazania – wyłącznie usunięcie ze stanowiska, niezależnie od innego rodzaju odpowiedzialności, do której pociągano zgodnie z ogólnymi regułami prawnymi.

*

„Kresy również wydały działaczy; przez cały okres rewolucji myśliwi i pierwsi osadnicy przybywali przez przesmyki gór Alleghany. Tam byliby niezależni od jakichkolwiek praw, a jednak pierwszą rzeczą, jaką uczynili, było zgromadzić się i ustalić prawa. Nowi osadnicy Kentucky i Tennessee powołali własne rządy, spisując swe uchwały. Twardzi ludzie pogranicza, weterani z walk z Indianami, odłożyli na godzinę strzelby, by zgromadzić się na naradę. Nie zdawali sobie jasno sprawy, do kogo chcieli się przyłączyć, wiedzieli tylko, że chcą żyć w wolności. Dalekimi pogłoskami o rewolucji niezbyt się przejmowali, lecz że opłacali swą ziemię krwią, pragnęli zachować ją jako wolną. Pogranicze patrzyło praktycznie na sprawy, a wolność była nie tylko rzeczą praktyczną, ale konieczną”⁷⁹.

⁷⁶ Art. 4 § 4 konstytucji Tennessee, art. 5 § 3 konstytucji Luizjany, art. 5 § 3 konstytucji Mississippi, art. 2 § 23 konstytucji Illinois, art. 5 § 3 konstytucji Alabamy: „The governor and all [other] civil offices shall be liable to impeachment for any misdemeanor in office [...]”.

⁷⁷ Art. 3 § 24: „[...]on impeachment for, and conviction of treason, bribery and other high crimes and misdemeanors [...]”.

⁷⁸ Art. 4 § 1 konstytucji Tennessee, art. 5 § 1 konstytucji Luizjany (w trochę innym brzmieniu leksykalnym), art. 3 § 23 konstytucji Indiany, art. 5 § 1 konstytucji Mississippi, art. 2 § 22 konstytucji Illinois, art. 5 § 1 konstytucji Alabamy: „The House of Representatives shall have the sole power of impeaching [impeachment]”.

⁷⁹ S. V. B e n e t, *Ameryka*, tłum. Z. Łempicka [tłum. tekstów dokumentów – Biuro Informacji Wojennej Stanów Zjednoczonych], Warszawa 1946, s. 50.

W sposób praktyczny właśnie (przejmując wiele rozwiązań z okresu niepodległościowego) w Stanach Zjednoczonych uregulowano status władzy wykonawczej. Jak zostało wskazane powyżej, istniały w tym zakresie różnice pomiędzy konstytucjami poszczególnych stanów. W porównaniu wszakże z pierwszymi konstytucjami stanów założycielskich, wszędzie zaadaptowano mechanizmy wzmacniające egzekutywę, zrywając jednocześnie z istniejącym wcześniej systemem prymatu legislatywy.

STATUS OF THE EXECUTIVE
IN THE CONSTITUTIONAL ARTICLES
OF THE WESTERN STATES (1796-1819)

S u m m a r y

One of the important aspects of the development of the executive power in the US is the constitutional regulations that were created between 1796 and 1819 in the Western States such as Tennessee, Louisiana, Indiana, Mississippi, Illinois and Alabama. The following article contains a description of selected supreme acts. Here are briefly presented the following: general remarks about the term and manner of governor election, his sessions as well as rights and responsibilities, the function of other officials such as the treasurer, secretary, recorder, sheriff, coroner, and the procedure of impeachment. The article was written on basis of original texts of constitutions that can be found on the Internet.

Słowa kluczowe: władza wykonawcza, gubernator, sekretarz, skarbnik, urzędnicy lokalni, impeachment.

Key words: executive branch, governor, secretary, treasurer, local officials, impeachment.